

Pikassoksen uutiskirje 6/2021

Kesätervehdys Pikassoksesta

Kirjoittaessani tätä alkutervehdystä, historia tuntuu toistavan itseään: odotamme jälleen miten ns. sote-lakien ja sitä myöden sote-uudistuksen käy. Ennusmerkit näyttävät nyt siltä, että läpimeno on todennäköisempää kuin koskaan aikaisemmin. Asiaan on valmistauduttu eri ohjelmin ja hankkein vuosikausien ajan, mutta edelleen on paljon työtä ja muutosta kaikkien edessä.

Tästä uutiskirjeestä voit lukea Pikassoksen kehittämistoiminnasta kohti yhdenmukaisempia palveluja. Kerromme esimerkiksi lapsen edunvalvonnan koulutuksesta, sosiaaliamiehen havainnoista sekä Pirkanmaan ja Satakunnan pilotista koskien monialaista asiakassuunnitelmaa. Uutiskirjeestä voit lukea myös lastensuojeluhankkeiden sekä sosiaalihuollon tiedonhallintaa koskevien hankkeiden ajankohtaisista kuulumisista. Viimeisenä kirjoituksena on eläkkeelle siirtyvän Satakunnan suunnittelijamme Heli Toroskan pohdintaa siitä, *oliko ennen paremmin?* Helin työtä tulee jatkamaan Satakunnassa 16.8. uutena pikassoslaisena YTM Minka Leino-Holm.

Kaikkien tulevien muutosten keskellä huomasin Tommy Hellsten kirjoittaman mietelauseen, jonka myötä haluan toivottaa kaikille oikein ihanaa kesää ja rentouttavia lomapäiviä!

*"Elämässä ei pidä takertua mihinkään, ei edes hyvään.
Elämä on matka, jossa on
uskallettava luopua entisestä
jotta voi astua uuteen."*

Pikassoksen toimitusjohtaja Tuula Tuominen

[Pikassoksen uutiskirje luettavissa Swayllä](#)

Koulutustarjontaa ja tapahtumia syksyille 2021

Lapsen edunvalvojan koulutusprosessi Hämeenlinnassa

Olisitko kiinnostunut kouluttautumaan ja toimimaan lapsen edunvalvojana lastensuojelu- ja/tai rikosprosesseissa? Hämeenlinnassa loka-marraskuussa 2021 järjestettävä lapsen edunvalvojan kolmipäiväinen koulutusprosessi toteutetaan Kaakkois-Suomen avoimen ammattikorkeakoulun ja Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassoksen yhteistyönä. Koulutus on kohdennettu ensisijaisesti Kanta-Hämeen alueelle lasten edunvalvojaksi aikoville. Koulutustarve on tunnistettu ja koulutusta on toivottu sekä suunniteltu jo pitkään Kanta-Hämeen lasten ja lastensuojelun edunvalvonnan toimijaverkostossa. [Lue lisää ja ilmoittaudu](#)

Sosiaalialan ajankohtaiskatsaukset

Sosiaalihuollon ajankohtaiskatsauksia järjestetään syyskaudella 2021 perjantaisin klo 9:00-9:30. Alustajina toimivat Pikassoksen yhteistyökumppanit eri sosiaalialan sektoreilta. Ajankohtaiskatsauksiin ei tarvitse ilmoittautua erikseen. [Syyskauden ohjelma](#) on nyt julkaistu Pikassoksen sivuilla. Sivuille päivitetään ennen ensimmäistä katsausta Teams-linkki, jolla pääset mukaan.

Laskennallinen metsätulo

ja muita sosiaaliamiehelle esitettyjä kysymyksiä

Minulta kysyttiin, minkä vuoksi käsittelin vuotta 2020 koskevassa [sosiaaliamiehen selvityksessäni](#) laajasti yksittäistä erityiskysymystä – ns. laskennallista metsätuloa. Laskennallisen metsätulon käsite liittyy sosiaalihuollon asiakasmaksuihin. Asiakasmaksuasetuksessa säännös on ollut nykymuotoisena jo 14 vuotta.

Palautteiden perusteella minulle selvisi, ettei kaikissa kunnissa ollenkaan tunnettu ao. säännöstä. Kun maksusäännöstä sovellettiin, maksu saattoi muodostua virheelliseksi sen vuoksi, että kunta käytti virheellistä kerrointa. Verohallinto vahvistaa vuosittain kuntakohtaisen metsän keskimääräisen tuoton. Tuotto on euromäärä, jota käytetään laskukaavassa kertoimena. Tämä keskimääräinen tuotto vaihtelee merkittävästi Suomen eri kunnissa. Laskennallisen metsätulon laskemisessa täytyy sen vuoksi tietää, missä kunnassa metsäala sijaitsee.

Kunta voi päättää, ettei se peri maksuja yksittäisessä tilanteessa. Laskennallisen metsätulon tarkastelulla halusin osoittaa, että voimassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa ao. tulon huomioimisen, kun asiakasmaksuja määritellään. Maksun määrittely täytyy tehdä voimassa olevan lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja kunnissa ohjeistus metsätulon laskukaavan soveltamiseen täytyy olla uusillakin työntekijöillä tiedossa. Haavoittuvassa asemassa oleva asumispalvelun asiakas ei pysty varmistumaan maksujen oikeellisuudesta. Lain tunteminen ja huolellinen noudattaminen on laadukkaan viranomaistoiminnan lähtökohtia ja samalla asiakkaiden oikeusturvan tae.

Olen saanut useita yhteydenottoja myös siitä, millä tavoin huostaanotetun lapsen tai nuoren vanhempi voisi saada tukea lapsensa kuljetuksiin tai lapsen kotilomien ajaksi. Vaikutti siltä, että menettelytavat olivat epäyhtenäisiä sekä sijaishuoltopaikkojen että kuntien välillä. Koska kodin ulkopuolelle sijoitettuja alaikäisiä on paljon, asia koskettaa samaan aikaan isoa joukkoa vanhempia ja kuntien ammattilaisia. Lainsäädännöstä suoria vastauksia korvauksen maksamiseen ei löydy.

Hyvään hallintoon kuuluu viranomaisen mahdollisuus suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti. Asiakkailla puolestaan on oikeus saada hallinnon palveluita yhdenvertaisesti ja asianmukaisesti. Nämä tilanteet puoltavat tarvetta linjata menettelytapoja selkeillä, päivittyvillä ohjeilla, jos lainsäädännöstä ei löydy vastauksia. Linjakailla toimintatavoilla ja riittäväillä ohjeilla ammattilainen voi vähentää ns. turhaa työtä esimerkiksi toistuvien korjausten muodossa.

Olen ilokseni saanut toimia sosiaalihuollon asiakkaiden parissa jo yli 20 vuotta. Pikassoksen sosiaaliamiehenä ja asiakkaiden aseman edistäjänä on vierähtänyt 18 vuotta. Sosiaaliamiehen työn haasteellisimpia – mutta samalla antoisimpia - asioita on tunnistaa ne sosiaalihuollon toimintamallit, jotka kaipaavat selkeyttämistä, ohjeistuksia tai jopa lainsäädännön muutostarpeita. Ilmiöiden esiin nostaminen selvityksessä on keino menettelytapojen arviointiin, lain vaatimusten noudattamiseen ja viime kädessä palveluiden laadun parantamiseen.

Kaikki Pikassoksen sosiaaliamiehen selvitykset löytyvät osoitteesta www.pikassos.fi

Satu Loippo, sosiaaliamies, YTM

Monialaisuuden ytimessä

- yksinkertainen olisi jo tehty

Tulevaisuuden sote -keskusohjelma ja kansallinen kehittäminen kietoutuu tällä hetkellä vahvasti monialaisuuden teemaan. Tätä edistämään THL on lähtenyt tukemaan maakuntia monialaisen asiakassuunnitelman pilotilla, jota Pikassos koordinoi Pirkanmaalla ja Satakunnassa.

Monialaisen asiakassuunnitelmatyön kehittämisen tueksi THL:ltä valmistui helmikuussa 2021 [Kirjaaminen monialaisessa yhteistyössä -opas](#), joka keskittyy nykylainsäädännön mahdollisuuksiin, monialaisen työn tekemiseen ja kirjaamiseen. Pirkanmaalla päätettiin heti pilotin alussa, että osa pilotin toteuttamisesta tehdään juuri oppaassa olevan tiedon jalkauttamisen näkökulmasta. Tilaisuuksissa olemme nostaneet monialaisen työn tekemisen näkökulmasta neljä tärkeintä huomioita kuntien tietoisuuteen:

1. Nykylainsäädännössä on sekä sosiaali- että terveydenhuollossa kymmeniä pykälää, jotka velvoittavat meitä monialaiseen yhteistyöhön.
2. Meillä on sosiaali- ja terveydenhuollossa yhteisesti jaettu käsitys monipalveluasiakkuuksien herätteistä, jota voimme hyödyntää kehittämisen peruspilarina.
3. Tietoja saa vaihtaa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyössä asiakkaan luvalla.

Nyt kesäkuussa, kahdeksan kuntatapaamisen ja lähes 150 kuulijan tavoittamisen jälkeen voimme todeta, että monilaista työtä tehdään jo paljon, vaikka rakenteita ei ole vielä lähdetty kehittämään. Lisäksi voimme todeta sen neljännen huomioon:

4. Jos monialainen yhteistyö olisi yksinkertaista, se olisi jo tehty!

Näin ollen pyrimme monialaisen yhteistyön pilotissa jakamaan tietoa, rakentelemaan perustuksia, herättelemään ajatuksia ja ennen kaikkea korostamaan sitä, että oikoteitä onneen ei monialaisuuden osalta ole tarjolla. Monialaisuus vaatii paikallista sopimista ja sitä kautta vastuun ottamista ja -jakamista, haastavissa tilanteissa olevan asiakkaan asemaan asettumista, ei tietämisen -harjoittelua ja suunnitelmallisia pieniä kokeiluja. Yksinkertaista? Ei. Palkitsevaa? Kyllä, sillä kaikki tekemämme työ kiteytyy aina yksittäisiin asiakkaisiin ja tiedämme, että monialaisella työllä saamme autettua asiakkaita nopeammin, oikea-aikaisemmin ja laaja-alaisemmin. Aikaa kehittämiselle kyllä on, mutta mikään ei muutu, jos mikään ei muutu. Pilotista lisätietoja antaa Pikassoksen kehittämisspäällikkö Kaisa Bragge ja **kaikille avoin tilaisuus** monialaisen kirjaamisen oppaan sisältöjen käsittelemiseksi pidetään **15.9.2021 klo 13.15-14.45**. Tilaisuuteen ei tarvitse ilmoittautua, vaan [liiity kokoukseen napsauttamalla tätä](#).

Tietämisestä toiminnaksi

Hyvinvointia ammatillisesta kokemustiedosta

SONet BOTNIA ja Pikassos toteuttivat 26.5 iltapäivällä webinaarin avaamaan rakenteellista sosiaalityötä, sen eri työkaluja ja menetelmiä sekä suhdetta monialaiseen sote-keskuskehittämiseen. Webinaarin osallistujamäärä oli enimmillään yli 90 henkilöä ja saatu palaute oli hyvin positiivista.

Kehittämispäällikkö Heidi Muurinen ja erityisasiantuntija Eeva Liukko THL:ltä alustivat aiheesta ”rakenteellinen sosiaalityö nyt ja tulevaisuuden sote-keskuksessa”. Mahdollisia tulevaisuuden näkymiä rakenteellisessa sosiaalityössä voisi olla sen sisältyminen vaikkapa KUVA-mittareihin. THL:n taustatutkimuksen rakenteellisen sosiaalityön kehittämisessä koettiin tarpeelliseksi. Tilannekuvan ja selvitysten ohella osallistujien toiveena THL:lle ovat myös mm. kansalliset yhteiset toimintamallit.

Kati Närhi esitteli Monitoimijaisen rakenteellisen sosiaalityön tutkimushanketta eli MoRa-tutkimushanketta. Hanketta rahoittaa STM ja kyseessä on uusi tutkimusrahoitus yliopistotasoiseen sosiaalityön tutkimukseen. Tutkimuksen toteuttaa Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos ja Kokkolan yliopistokeskus Chydenius (2021-2022). Osatoteuttajina ovat Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (Koske) sekä Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus (SONetBOTNIA). MoRa-hanke tutkii rakenteellisen sosiaalityön nykytilaa sekä pyrkii kehittämään sitä kysymällä a) miten rakenteellista sosiaalityötä toteutetaan 2020-luvulla julkisessa sosiaalityössä Suomessa sekä b) miten ja millaisilla toimintamalleilla rakenteellista sosiaalityötä voidaan integroida osaksi tulevaisuuden sote-palvelujärjestelmää sekä maakunnallisten hyvinvointialueiden toimintaa. MoRa-hankkeessa sovelletaan tutkimusta ja käytännön kehittämistä yhdistävää toimintatutkimuksellista lähestymistapaa, jossa yhdistetään määrällisiä ja laadullisia aineistonkeruun ja analyysin menetelmiä.

Webinaarissa tuotiin yhteiseen keskusteluun myös Etelä-Pohjanmaan ja Satakunnan rakenteellisen sosiaalityön ja sosiaalisen raportoinnin kehittämistä ja refleктоitiin sitä suhteessa Helsingin jo edistyneisiin käytäntöihin. Hankejohtaja Anne Lehtimäki Satakunnan Rakenneuudistushankkeesta ja projektipäällikkö Tytti Luoto Etelä-Pohjanmaan Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeesta antoivat Anne Saarijärven ja Heli Toroskan haastateltavina rohkaisevia vastuksia heille esitettyihin kysymyksiin. Seuraavassa muutamia poimintoja:

- Henkilöstön näkökulmasta sosiaalisella raportoinnilla voidaan vaikuttaa siihen, että työn mielekkäisyys kasvaa, mikä on merkittävää työssä viihtymisen kannalta. Lisää henkilöstön vaikutusmahdollisuuksia.
- Sosiaalinen raportointi ja tiedonkeruu antavat johtamiseen ulottuvuutta ja luovat mahdollisuuksia eri tahojen integraatioon ja yhteensovittamiseen.
- Sosiaalinen raportointi tuo arjen inhimillisyyden ja kokonaisuuden numeroiden ja mittareiden tueksi; tuo lisää viisautta päätöksentekoon.
- Tuo kokonaisvaltaista yhteistyötä esiin. Työkykyyn ja työelämään liittyvät asiat voidaan saada paremmin haltuun. Lisää yhteiskehittämistä ja tiivistää yhteistyötä terveydenhuollon kanssa.

Päivän päätteeksi jäi luottavainen tunne siitä, että rakenteellinen sosiaalityö saa kehittämisen siipien alle hyvää myötätuulta sote-uudistuksen hankkeissa ja THL:n tuesta. Pikassoksen sivuilta löydät [tilaisuuden materiaalit](#).

Ajankohtaista hankkeista

MONNI – Lastensuojelun monialainen kehittäminen Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla 2020-2022

Peruspalaverien sijaan vähän muuta

Kehittämistyöstämme iso osa tehdään maakunnallisissa kehittämisen tiimeissä. Ne muodostetaan monialaisesti lastensuojelun asiakkaan tarpeesta, kokemusasiantuntijuutta hyödyntäen. Dialoginen lähestymistapa tukee vuorovaikutusta. Kutsuja lähetetty, vastauksia saatu, osaa vielä odotellaan – tervetuloa mukaan! Lue [lisää täältä](#).

Sytytään yhdessä? Opitaan lastensuojelusta ja systeemisydestä -koulutus

Lastensuojelun yhteistyökumppaneille tarjottavien kaksipäiväisten etäkoulutusten ilmoittautumiset syksyille avattiin. Kanta-Hämeessä ja Etelä-Pohjanmaalla paikkoja on vielä jäljellä, Pirkanmaa on täynnä. Ei huolta, luvassa joka maakuntaan lisää koulutuksia keväälle-22! [Lisätiedot ja ilmoittautuminen täältä](#).

Nuorten foorumit syksyllä – kertoisitko nuorelle jo nyt?

Yritämme ottaa nuoret aktiivisesti mukaan kehittämään lastensuojelun käytäntöjä. Järjestämme yhdessä [Pesäpuun UP2US -hankkeen](#) kanssa Nuorten foorumit. Ammatilainen, kertoisitko tuntemillesi nuorille, jotka ovat nyt tai ovat aikaisemmin olleet kosketuksissa lastensuojelun kanssa, että he ovat kutsuvieraitamme: Kanta-Häme 27.11. (Hämeenlinnassa), Pirkanmaa 30.10. (Tampereella) ja Etelä-Pohjanmaa 20.11. (Seinäjoella). Vertaisuutta, vaikuttamista, ruokaa ja herkuja tarjolla 😊 Lisätietoja ja ilmoittautuminen alkusyksystä, seuraa @monnihanke [Twitterissä](#) tai [nettisivujamme](#).

Tuki oikeasta paikasta (TOP) -hanke -Stöd från rätt plats

TUKI OIKEASTA PAIKASTA
STÖD FRÅN RÄTT PLATS

TOP-hanke (Tuki oikeasta paikasta) löytyy nyt osoitteesta tukioikeastapaikasta.fi. Hankkeen sivuilta voit käydä lukemassa hankkeen tapahtumista ja toiminnasta sekä ilmoittautua koulutuksiin.

Satakunnassa TOP-hanke ja [Pesäpuu ry](#) käynnistivät sijaishuollossa kasvavien lasten ja nuorten koulunkäyntiä koskevan **MindMe - koulu kuuluu kaikille** -koulutusprosessin. Koulutukset muodostuvat yhteisistä työpajoista, joissa aiheina ovat sijaishuollossa kasvavien koulunkäynti, systeemisyys, kouluikämyttömyys, mielen hyvinvointi ja osallisuus. Muistathan ilmoittautua mukaan!

Hankkeessa toteutetaan edellä mainitun prosessin lisäksi erilaisia toimintamallien pilotointeja ja tapahtumia koko hankealueella Pohjanmaalla, Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa. Kesäkuussa TOP-hanke aloittaa **systemisen lastensuojelutyön peruskoulutuksen** niille hankealueen kunnille, joissa systeminen toimintamalli ei ole vielä käytössä. Hyvää kesää teille kaikille!

Kansa-koulu III

[Kansa-koulu III -hankkeessa](#) käännytään maalisuoralle sillä hanke päättyy vuoden 2021 lopussa. Kevätkaudella valmensimme reippaasti yli 1500 kirjaamisasiantuntijaa sosiaalihuollon organisaatioihin niin julkiselle kuin yksityiselle sektorille. Hanke järjestää vielä elo-syyskuussa ja syys-lokakuussa valmennuksia. Yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajille on tällä hetkellä ilmoittautumislinkki auki ja myös aiemmilla hankekausilla valmistuneet kirjaamisvalmentajat voivat itse ilmoittautua kertaavaan kirjaamisvalmennukseen [Kirjaamisfoorumi.fi-sivustolta](#). Julkisen sektorin organisaatioille suunnatut valmennuspaikat on jaettu kutsumenettelyllä, joka pohjautuu aiempaan tarvekartoitukseen. Hankkeessa on juuri julkaistu myös video [Mikä on kirjaamisfoorumi?](#) Käythän kurkkaamassa :) Lisätietoja antaa hankkeen aluekoordinaattori Anni Kuhalainen.

Pirkanmaan palvelutehtäväluokitus- ja Kanta-tukiprojekti

Pirkanmaalla on meneillään projekti THL:n määräyksen mukaisen sosiaalihuollon palvelutehtäväluokituksen ja niihin liittyvien sosiaalipalvelujen käyttöön ottamiseksi asiakastietojärjestelmissä. Projektia rahoitetaan STM:n sote-rakenneuudistuksesta osana Pirkanmaan KOMAS-hanketta 31.12.2021 asti. Keskeisiä toimijoita projektissa ovat sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmien pääkäyttäjät Pirkanmaan kunnista sekä projektiin kuntien erikseen nimeämät ydinhenkilöt, jotka edistävät yhtenäisiä järjestelmä rakenteita ja kirjaamiskäytäntöjä seudullisesti. Projekti on julkaissut [uutiskirjeen toukokuussa 2021](#), josta voit lukea kevätkauden toiminnasta ja suunnitelmista syksylle 2021. Projektissa asiantuntijana toimiva Matti Karvonen antaa mielellään lisätietoja.

Oliko ennen paremmin?

Näiden Pikassosvuosieni aikana on tapahtunut paljon ja maakunta palveluympäristönä on muuttunut moneen kertaan. Kuntaliitokset, sote-uudistukset, lakiuudistukset ovat muokanneet tehtäväkenttääni moneen kertaan. Kunnissa ja kuntayhtymissä on podettu hankeähkyä ja -ahdistusta, käyty selviämistaistelua henkilöstön ja määrärahojen saatavuuden paineissa ja nyt viimeisimpänä myös pandemian suorien ja epäsuorien vaikutusten puristuksessa.

On ollut aikoja, jolloin on tuntunut, että asiat eivät liikahta eteenpäin. Muutosvastarinta on satakuntalaisittain hiljaista ja on joskus vaikea ymmärtää mistä kiikastaa. Itsekin satakuntalaisena ymmärrän myös hiljaisuutta ja myös sitä, että hiljaisuus ei sittenkään aina tarkoita vastarintaa. Silloin tällöin on voinut kuulla omien puheiden toistuvan toisten sanomina. Sisäistettyinä, konkreettisiin toimiin johtaneina. Ne ovat olleet ilon hetkiä ja antaneet uskoa kehittämistoiminnan tarpeellisuuteen.

Aloitin työurani 80-luvun alussa projektityössä. Kun nyt katson taaksepäin ja arvioin, onko sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut kehittyneet, on vastaus aivan selkeä. Kyllä, palvelut ovat kehittyneet ja juuri oikeaan suuntaan. Mistä kehittämisessä on kysymys? Kehittämisen tarkoituksena on turvata se, että palvelut edelleen vastaavat ihmisten tarpeisiin, vaikka maailma muuttuu.

Olen saanut kuulla viime aikoina monta kertaa, kuinka paljon kokemusta häipyy, kun jään eläkkeelle. Onneksi poistuu, olisi ihan kauheaa, jos ne kaikki kokemukset jäisivät toisten kannettaviksi tai säilötyiksi jonnekin. Tärkeää on se, miten tässä hetkessä suhtaudumme toisiin ihmisiin, mitä olemme valmiita oppimaan ja miten oppimaamme hyödynnämme ja jaamme.

Oliko ennen paremmin? Ei, ei ollut. Nyt on paremmin ja tulevaisuudessa entistäkin paremmin. Kiitos yhteistyöstä kaikille yhteistyökumppaneille vuosien varrelta, toivon teille iloa ja voimia kehittää sosiaalialaa edelleenkin muuttuvassa maailmassa!

Heli Toroska, pikassoslainen jo vuodesta 2008, nyt eläkkeelle siirtymässä

Aurinkoisia kesäpäiviä!

Ollaan yhteydessä!

Pikassos on yksi maamme yhdestätoista [sosiaalialan osaamiskeskuksesta](#). Olemme voittoa tavoittelematon osakeyhtiö, jonka omistavat Hämeenlinnan, Tampereen ja Porin kaupungit. Toimipisteet sijaitsevat kussakin omistajakaupungissa. Toiminta-alueemme on Pirkanmaa, Kanta-Häme ja Satakunta.

www.pikassos.fi

[Pikassoksen toimipisteet ja henkilöstö](#)

Uutiskirjeen toimitus & taitto: Anni Kuhalainen. Siltakuva: Tuula Tuominen, kesävarpaat: Heli Toroska, muut kuvat: Pixabay (pois lukien hankkeiden logot).